

Triduo pasqual

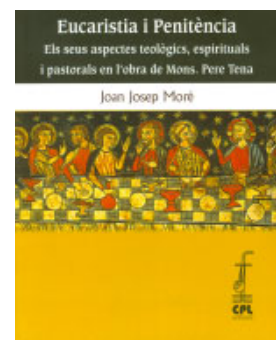
Breu guia de Setmana Santa amb el bisbe Pere Tena

Fou un gran pedagog de la reforma litúrgica

Aquesta Setmana Santa de 2015, oferim als lectors la possibilitat de seguir-la de la mà del bisbe Pere Tena. Qui fou bisbe auxiliar de Barcelona, s'adormí en la pau de Crist el 10 de febrer de 2014. Va ser un gran mestre de la litúrgia i de l'espiritualitat litúrgica, i va fer una veritable teologia de la litúrgia.

Els textos que hem seleccionat són literals seus, extrets dels seus llibres i articles a *Catalunya Cristiana*. Després de cada extracte, donem una referència del llibre, l'article o l'estudi sobre ell, en especial del llibre *Eucaristia i Penitència. Els seus aspectes teològics, espirituals i pastorals en l'obra de Mons. Pere Tena*, tesi de doctorat del sacerdot salesià P. Joan Josep Moré (Editorial CPL, Barcelona 2013, 488 pàg., citat com a *Moré, o.c.* i la pàgina).

Com a peus de les fotos, recollim algunes de les afirmacions de la tesi del P. Moré, que manifesten que Pere Tena fou un gran pedagog de la reforma litúrgica i donen una pauta per a cada un dels dies del Triduo pasqual.

MISSA CRISMAL

Una gran intensitat pedagògica

Unida al Triduo hi ha també la Missa Crismal —en principi el mateix Dijous Sant, però amb la possibilitat de celebrar-la un dels tres altres dies precedents—, que és el moment de la missa estacional per excel·lència: el bisbe, amb tots els ordes ministerials —preveres i diaques— de la seva Església, presideix l'Eucaristia enmig de l'assemblea i beneeix els olis dels malalts i dels catecúmens, així com també consagra el sant Crisma.

És la concelebració més institucionalitzada, en la qual es manifesta realment la unitat del sacerdoci en Jesucrist: sacerdoci ministerial i sacerdoci comú. És una epifania de l'Església en tots els seus elements: pastors i fidels, Paraula i Eucaristia, invocació de l'Esperit santificador, sagraments per als malalts, força per als catecúmens, lloança al Pare i salvació del món.

La Missa Crismal és una celebració que porta una gran intensitat pedagògica. Gairebé com en una lliçó de coses, apareix el que significa i és el bisbe en la pròpia Església: ell con-

celebra amb els preveres, és ajudat pels diaques, els pregunta sobre les seves disposicions en el ministeri, i els demana, a ells i a tota l'assemblea, que preguin perquè sigui un bon pastor. La pastoral sacramental de la iniciació cristiana —baptisme i confirmació— i la dels malalts es fan presents en la preparació dels seus signes sacramentals... Qui vulgui veure l'Església particular, ha d'anar a la Missa Crismal... (*Catalunya Cristiana*, 17/03/2005)

Una gran intensidad pedagógica

Es la concelebración más institucionalizada, en la cual se manifiesta realmente la unidad del sacerdocio en Jesucristo: sacerdocio ministerial y sacerdocio común. Es una epifanía de la Iglesia en todos sus elementos: pastores y fieles, Palabra y Eucaristía, invocación del Espíritu santificador, sacramentos para los enfermos, fuerza para los catecúmenos, alabanza al Padre y salvación del mundo.

La Misa Crismal es una celebración que aporta una gran intensidad pedagógica. Casi como en una lección de cosas, aparece lo que significa y es el obispo en la propia Iglesia: él concelebra con los sacerdotes, es ayudado por los diáconos, les pregunta sobre sus disposiciones en el ministerio, y les pide, a ellos y a toda la asamblea, que recen para que sea un buen pastor. La pastoral sacramental de la iniciación cristiana —bautismo y confirmación— y de los enfermos se hacen presentes en la preparación de sus signos sacramentales... Quien quiera ver la Iglesia particular, ha de ir a la Misa Crismal... (*Cataluña Cristiana*, 17/03/2005)

Unida al Triduo pascual está también la Misa Crismal —en principio el mismo Jueves Santo, pero con la posibilidad de celebrarla en uno de los tres días precedentes—, que es el momento de la missa estacional por excel·lència: el obispo, con todos los órdenes ministeriales —presbíteros y diáconos— de su Iglesia, preside la Eucaristía en medio de la asamblea, y bendice los óleos de los enfermos y de los catecúmenos, así como consagra el santo Crisma.

Tridu pasqual

DIJOURS SANT

L'Eucaristia, concentració del Tridu pasqual

Sabem prou bé que la Misa de la Cena del Senyor és el pòrtic del Tridu del crucificat, sepultat i ressuscitat. Això queda clar actualment quan escoltem la Passió el diumenge (de Rams), a partir de la institució de l'Eucaristia. Joan Pau II ha definit l'Eucaristia com la concentració sacramental del *Triduum paschale*, i és certament una bona manera de fer comprendre aquesta estreta relació entre l'Euca-

ristia i el misteri pasqual del Senyor, de tal manera que l'Eucaristia és la presència activa d'aquest misteri, únic i irrepetible. (*Catalunya Cristiana*, 17/03/2005)

Eucaristia i adoració

L'adoració eucarística no ha de ser limitada a causa de la participació (en

la litúrgia); la mateixa participació ha d'incloure l'adoració, així com l'adoració donarà profunditat espiritual a la participació.

El fet que els fidels es reuneixin nombrosos i actius entorn de la taula del Senyor per acollir la seva presència, escoltar la Paraula i respondre-hi, unir-se joiosos en l'acció de gràcies, oferir el sacrifici viu i sant i combregar a la taula eclesial, no impedeix

que aquests mateixos fidels s'acostin en silenci o en pregària comuna a aquesta mateixa taula per continuar, en la contemplació i l'acció de gràcies, aquell gest d'adoració que han iniciat durant la celebració realitzada, davant el *sacramentum permanens* de la presència oferta per l'Emmanuel i Senyor de la glòria. (Pere Tena, *Celebrar el misteri*, CPL 2004, pàg. 318)

La Eucaristía, concentración del Triduo pascual

Sabemos muy bien que la Misa de la Cena del Señor es el pòrtic del Triduo del crucificado, sepultado y resucitado. Esto queda claro actualmente cuando escuchamos la Pasión el domingo (de Ramos), a partir de la institución de la Eucaristía. Juan Pablo II ha definido la Eucaristía como la concentración sacramental del *Triduum paschale*, y es ciertamente una buena manera de hacer comprender esta estrecha relación entre la Eucaristía y el misterio pasqual del Señor, de manera que la Eucaristía es la presencia activa de este misterio, único e irrepetible. (*Cataluña Cristiana*, 17/03/2005)

Eucaristía y adoración

La adoración eucarística no tiene por qué ser limitada a causa de la partici-

pación (en la liturgia); la misma participación debe incluir la adoración, así como la adoración dará profundidad espiritual a la participación.

El hecho que los fieles se reúnan numerosos y activos en torno a la mesa del Señor para acoger su presencia, escuchar su Palabra y responder a ella, unirse gozosos en la acción de gracias, ofrecer el sacrificio vivo y santo y comulgar en la mesa eclesial, no tiene por qué impedir que estos mismos fieles se acerquen en silencio o en plegaria común a esta misma mesa para continuar, en la contemplación y la acción de gracias, aquel gesto de adoración que han iniciado durante la celebración realizada, ante el *sacramentum permanens* de la presencia ofrecida del Emmanuel y Señor de la gloria. (Pere Tena, *Celebrar el misterio*, CPL, 2004, pàg. 318)

Eucaristia i adoració. «Pere Tena no defuig la polèmica sobre l'adoració eucarística, i afirma que si de la celebració de l'Eucaristia no neix el sentit d'adoració, difícilment apareixerà en altres circumstàncies; per això afirma: Cal adorar adorant des de l'Eucaristia.» (Moré, o.c., pàg. 20).

Tridu pasqual

DIVENDRES SANT

O Crux, ave, spes unica!

L'himne «Vexilla Regis prodeunt» («Avancen els estendards del Rei») és un dels textos poètics més clàssics i més intensos de contingut de la litúrgia romana. A la Litúrgia de les Hores es canta a les vespres durant la Setmana Santa, i en la festa de l'Exaltació de la Santa Creu.

El contingut doctrinal de l'himne és deutor sobretot de l'evangeli de sant Joan. És una contemplació fidel i esperançada del *Traspasat* per la llançament del soldat quan estava ja mort a la creu; la sang i l'aigua que brollaren d'aquella ferida són reconeguts com a purificadors del pecat dels homes. «Ferit per la punta horrible d'una llançament, vessà aigua i sang, per rentar-nos de la culpa.»

La contemplació es converteix en lloança del misteri pasqual de Crist: «Salve, altar, salve, víctima, en la glòria de la passió, en què la vida sofrí la mort i amb la mort ens retornà la vida.» La passió es veu com a *gloriosa*, tal com tantes vegades trobem que la veu Jesús en l'evangeli de sant Joan. El misteri pasqual està ben definit en poques paraules, semblants d'altra banda als altres textos de la litúrgia pasqual (per exemple, el prefaci I de Pasqua, la seqüència *Victimae paschali*, etc.). Per la mort de la Vida, la Vida venç la mort! Finalment, en efecte, la victòria és per a la Vida.

L'himne acaba amb dues estrofes de pregària suplicant: la primera a la Creu, per demanar-ne els fruits:

«O Crux, ave, spes unica! / Hoc passio nis tempore / piis adauge gratiam / reisque dele crimina» («Oh creu, salve, única esperança! En aquest temps de passió, augmenta la gràcia als pietosos i esborra les culpes als reus.») La segona, a la Trinitat, font de salvació: «Oh Trinitat, font de salvació, que us ompli de lloances a Vós tot esperit; aquells que salveu pel misteri de la creu, afavoriu-los per sempre.» (*Catalunya Cristiana*, 18/03/2010)

Allò que Crist va fer i va patir. «Pere Tena ha estat clar i contundent quan es difonia en els ambients teològics i socials que Déu havia mort i que, per tant, era irrellevant personalment i social. Davant d'això, la tesi de Pere Tena és: allò que Crist va fer i va patir ha passat als sacraments.» (Moré, o.c., pàg. 435)

DISSABTE SANT

En el centre del Tridu pasqual

Com va dir, l'any 1955, un liturgista tan reconegut com Dom Beauduin, el Dissabte Sant ens dóna la clau per comprendre la unitat i el dinamisme del Tridu pasqual, que comprèn el Divendres, el Dissabte i el Diumenge (tenint en compte que la missa vespertina del Dijous Sant és ja el començament del Tridu, i que el Diumenge comença amb la Vetlla Pasqual). En aquest sentit unitari parlem del Dissabte Sant com a centre del Tridu del pas del Senyor per la mort i la sepultura vers la glorificació.

Pel que fa a les celebracions del Dissabte Sant és cert que no hi ha celebració eucarística, però sí l'Ofici diví, que omple com cada dia tota la jornada i expressa amb intensitat i bellesa el misteri del repòs de Crist en el sepulcre. La litúrgia bizantina celebra el que anomena *Gran Dissabte* amb pregàries extenses i bellíssimes [...].

Els textos de la Litúrgia de les Hores del Dissabte Sant desgranen aquests pensaments a través de les lectures i els salms. «Avui un gran silenci cobreix la terra... Un gran silenci perquè el Rei dorm i reposa, en la confiança que Ell esbotzarà les portes de la mort» (Sl 23). En l'itinerari de la inicia-

ció cristiana dels adults, el Dissabte Sant és el dia de la darrera preparació per celebrar els sacraments en la Nit de Pasqua. (*Catalunya Cristiana*, 24/03/2013)

Viure la fe cada cop més a prop del Senyor. «A l'inici del nostre estudi, presentàvem Mons. Pere Tena com un mestre i pedagog de la renovació litúrgica; ara, com a fruit de les conclusions, podem dir que també és un gran pedagog dels sacraments: dels seus aspectes teològics, dels elements espirituals i de la seva pastoral. La seva gran preocupació és ajudar els creients a viure la seva fe cada cop més a prop del seu Senyor.» (Moré, o.c., conclusió).

En el centro del Triduo pascual

Como dijo, el año 1955, un liturgista tan reconocido como Dom Beauduin, el Sábado Santo nos da la clave para comprender la unidad y el dinamismo del Triduo pascual, que compren-

de el Viernes, el Sábado y el Domingo (teniendo en cuenta que la misa vespertina del Jueves Santo es ya el comienzo del Triduo y que el Domingo comienza con la Vigilia Pascual). En este sentido unitario hablamos del Sábado Santo como centro del Triduo del paso del Señor por la muerte y la sepultura hacia la glorificación.

Por lo que se refiere a las celebraciones del Sábado Santo, es cierto que no hay la celebración eucarística, pero sí el Oficio divino, que llena como cada día toda la jornada y expresa con intensidad y belleza el misterio del reposo de Cristo en el sepulcro. La liturgia bizantina celebra el que llama *el Gran Sábado* con plegarias extensas y bellísimas [...].

Los textos de la Liturgia de las Horas del Sábado Santo desgranen estos pensamientos a través de las lecturas y los salmos. «Hoy un gran silencio cubre la tierra... Un gran silencio porque el Rey duerme y reposa, en la confianza que él romperá las puertas de la muerte» (Sl 23). En el itinerario de la iniciación cristiana de adultos, el Sábado Santo es el día de la última preparación para celebrar los sacramentos en la Noche de Pascua. (*Cataluña Cristiana*, 24/03/2013)

Tridu pasqual

VETLLA PASQUAL

La nit del pas

El Tridu pasqual inclou essencialment la Vetlla Pasqual, que ocupa la nit del dissabte al diumenge, donant pas d'aquesta manera als cinquanta dies de Pasqua, que són com «un sol dia de festa».

És la nit del pas del Senyor, castigant allò que és pecaminós i introduint els fills a l'aliança nova i eterna, amb la celebració de l'Eucaristia. Després de l'austeritat i del silenci del Divendres i del Dissabte Sant, l'Eucaristia de Pasqua obre el camí de la trobada amb el Ressuscitat que ve a donar-nos la pau, l'Esperit i l'esperança per als cors indecisos. (*Catalunya Cristiana*, 17/03/2005)

Crist, vencedor de la mort. «Pere Tena indica com el sentit de memorial envaeix tota la litúrgia de l'Església, començant pels sagraments i amb l'Eucaristia com a centre. El memorial que es fa en les celebracions ha d'unir al Senyor que ha vençut la mort i que es fa present en el misteri. La litúrgia celebra l'esdeveniment pasqual, però cal situar-la en el solc dels esdeveniments; aquests esdeveniments s'han d'integrar en la celebració, si es vol mantenir l'equilibri entre transcendència i encarnació propi del cristianisme.» (Moré, o.c., pàg. 45 i 437)

La noche del paso

El Triduo pasqual incluye esencialmente la Vigilia Pascual, que ocupa la noche del sábado al domingo, dando paso de esta manera a los cincuenta días de Pasqua, que son «como un solo día de fiesta».

Es la noche del paso del Señor, castigando aquello que es pecaminoso e introduciendo a los hijos en la alianza nueva y eterna, con la celebración de la Eucaristía. Después de la austeridad y del silencio del Viernes y del Sábado Santo, la Eucaristía de Pasqua abre el camino al encuentro con el Resucitado que viene a darnos la paz, el Espíritu y la esperanza para los corazones indecisos. (*Cataluña Cristiana*, 17/03/2005)

DIUMENGE DE PASQUA DE RESURRECCIÓ

Sí, veritablement ha ressuscitat!

Tant els evangelis sinòptics com el de sant Joan acaben de manera similar la narració del que va succeir després de la mort i la sepultura de Jesús: al tercer dia, el sepulcre era buit, i el Senyor es va manifestar viu a diversos deixebles durant el primer dia de la setmana. Després, durant quaranta dies, es va deixar veure pels seus deixebles i els parlava del Regne de Déu.

L'Església de Jerusalem dels primers temps no era pas diferent, en la seva realitat fonda, del que és l'Església de Déu a cada lloc en els nostres dies. Jesús ressuscitat continua essent per a nosaltres, i ho serà per sempre, el Vivent que ens dóna la vida, el Cap i Senyor de l'Església. Ningú mai no podrà arrabassar-li aquest lloc!

Aquesta afirmació és l'acte de fe bàsic de cada cristià i de tota l'Església: Jesús és el Senyor! Ell no deixa mai la seva Església perquè l'estima amb un amor etern. El seu Esperit governa l'Església, la consola i l'enforteix, la il·lumina i purifica, la condueix vers tota la veritat i és penyora de la resurrecció. L'Esperit fa que l'Església glorifiqui Jesucrist amb la seva fidelitat d'Esposa.

En aquests dies de Pasqua que tot just comencem és molt oportú recordar tot això, i treure'n conseqüències per a la nostra vida cristiana, i per al sentit mateix de l'Església. Crist ha ressuscitat. Sí, veritablement ha ressuscitat! (*Catalunya Cristiana*, 24/03/2005)

Els sagraments, expressió del do de Déu. «Per a Pere Tena els sagraments són també un do de Déu, són la celebració del misteri Pasqual de Crist. Són accions de Crist mitjançant les quals surt a trobar els homes, per establir, confirmar, comunicar, alimentar la comunió dels creients amb Déu mitjançant l'Esperit. Per a Tena, l'assemblea eclesial no és una simple reunió d'amics, sinó la presència de Crist ressuscitat que ens aplega i ens vivifica en l'Esperit Sant.» (Moré, o.c., pàg. 47 i 436)

¡Sí, verdaderamente ha resucitado!

Tanto los evangelios sinópticos como el de san Juan acaban de forma similar la narración de lo que sucedió después de la muerte y la sepultura de Jesús: al tercer día el sepulcro estaba vacío, y el Señor se manifestó vivo a diversos discípulos durante el primer día de la semana. Después, durante cua-

renta días, se dejó ver por sus discípulos y les hablaba del Reino de Dios.

La Iglesia de Jerusalén de los primeros tiempos no era distinta, en su realidad profunda, de lo que es la Iglesia de Dios en cada lugar en nuestros días. Jesús resucitado continúa siendo para nosotros, y lo será por siempre, el Viviente que nos da la vida, la Cabeza y el Señor de la Iglesia. ¡Nadie podrá nunca arrebatárle este lugar!

Esta afirmación es el acto de fe básico de cada cristiano y de toda la Iglesia: ¡Jesús es el Señor! Él no abandona nunca a su Iglesia porque la ama con un amor eterno. Su Espíritu gobierna la Iglesia, la consuela y la fortalece, la ilumina y la purifica, la conduce hacia toda la verdad y es prenda de la resurrección. El Espíritu hace que la Iglesia glorifique a Jesucristo con su fidelidad de Esposa.

En estos días de Pasqua que acabamos de comenzar es muy oportuno recordar todo esto, y sacar de ello consecuencias para nuestra vida cristiana y para el sentido mismo de Iglesia. Cristo ha resucitado. ¡Sí, verdaderamente ha resucitado! (*Cataluña Cristiana*, 24/03/2005)